

Nyhetsbrevet «Samfunnsmedisin og Folkehelse» holder deg oppdatert på hva som publiseres av viktige veiledere, rapporter, retningslinjer, brosjyrer, lover og forskrifter innen fagområdet den siste måneden.

>> Ønsker du å få tilsendt gratis nyhetsbrev, send oss gjerne en e-post på katrine.rutgerson@fhi.no.

RAPPORT - FOLKEHELSEINSTITUTTET (FHI)

Klassemiljøet i skolen viktig for barns utvikling

Et godt klassemiljø betyr mye for hvordan barneskoleelever fungerer både sosialt og faglig. Det viser en ny rapport fra Folkehelseinstituttet (FHI).

Ved å bruke data fra Den norske mor, far og barn-undersøkelsen (MoBa) har forskerne undersøkt hvorvidt klassemiljø, relasjon til lærer og sosiale forhold når barna er åtte og elleve år gamle, henger sammen med elevenes sosiale kompetanse og resultater på nasjonale prøver når barna går i 5. klasse.

– Vi ser at både klassemiljø, mobbing og relasjonen mellom lærer og elev kan ha betydning på elevenes faglige resultater og sosial fungering. Det er en sammenheng mellom hvordan barn har det på skolen og hvordan de fungerer på skolen, sier forsker Mari Vaage Wang ved FHI.

Viktig å jobbe med å skape trygt miljø

Funnene i rapporten tydeliggjør viktigheten av at skoler, og spesielt lærere og skoleledelsen, jobber målrettet for å skape et godt og trygt miljø i klassen. Barn med lav sosial kompetanse var mer utsatt for mobbing. Dette gjaldt både når barna var åtte og elleve år.

– Vi bør fokusere på å styrke nærheten i relasjonene, og å unngå konflikter både mellom lærer og barn samt mellom barna. Sammenhengen mellom sosial kompetanse og mobbing betyr at lærerne og andre bør jobbe med å inkludere barn som ikke er så sterke sosialt, både i det faglige og i det sosiale i klassen.



Wang mener det er viktig med kunnskap om at lærer-elevrelasjonen kan ha større betydning for barn med ulike utfordringer, som for eksempel utagerende og sjenerte barn.

– Det er et viktig poeng, som vi kanskje ikke alltid er så flinke til å formidle i denne typen rapporter, at barn er forskjellige og trenger ulik oppfølging.

Usikker årsakssammenheng

– *Hvorfor er disse undersøkelsene så viktige?*

– Denne typen rapporter er mer tilgjengelige, og treffer et større publikum enn de vitenskapelige artiklene vi skriver. Jeg tror denne rapporten kan være interessant for både foreldre, lærere og beslutningstakere, men også for andre forskere. Undersøkelser som denne er viktige for å vise at verden ser ut

som vi tror, og at praksisen vi har samsvarer med empirien.

Wang understreker at rapporten ikke sier noe om hva som er årsaken til hva, altså om barn som er sterke faglig og sosialt lettere skaper relasjoner og miljøer som er trygge og gode, eller om barn som er i trygge og gode miljøer blir sterkere sosialt og faglig.

– Resultatene i denne rapporten støtter derimot opp vår forventning om at gode læringsvilkår og gode relasjoner vil kunne påvirke barns motivasjon, lyst og evne til å lære og prestere på skolen. Vi bør derfor fokusere på å styrke nærheten i relasjonen og å unngå konflikter både mellom lærer og barn og mellom barna.

>> Les hele [rapporten](#) på fhi.no.

Usikkerhet om effekten av digital hjemmeoppfølging

Digital hjemmeoppfølging påvirker i liten grad sykehusinnleggelser, liggedøgn på sykehus eller besøk på poliklinikk og akuttmottak. Det er heller ikke noe som tyder på at timeforbruk på helsetjenester i hjemmet reduseres. Det viser en systematisk oversikt fra FHI.

– Det ser heller ikke ut til at digital hjemmeoppfølging reduserer timeforbruket på

helsetjenester i hjemmet etter 12 måneder sammenlignet med vanlig praksis.

I tillegg er et siste hovedfunn at effekten av digital hjemmeoppfølging på bruk av fastlege er svært usikker sammenlignet med oppfølging med papirbaserte dagbok-kort etter 12 måneder.

>> Les hele artikkelen på [Usikkerhet om effekten av digital hjemmeoppfølging fhi.no](#).



Nasjonal strategi om sosiale helseskilnader

Regjeringa får internasjonale innspel i arbeidet med å jamne ut sosiale helseskilnader.

Målet med regjeringa si helsepolitikk er å skape helsefremmande samfunn, førebygge sjukdom og sikre likeverdige og desentraliserte helsetenester i heile landet.

Avgjerande med ei sterk offentleg helse-teneste

Ei sterk offentleg helseteneste styrt

av fellesskapet og finansiert over skattesetelen er avgjerande i kampen mot auka sosiale og geografiske skilnader og mot ei todeling av helsetenesta.

Samarbeid med forskingsmiljø i London

Regjeringa har gjennom Helsedirektoratet etablert eit samarbeid med eit leiande forskingsmiljø i London, leia av sir Michael Marmot. Marmot er utdanna lege, og arbeider som professor i epidemiologi og folkehelse ved University College of London (UCL).

Store innsparingar mogleg

Nasjonalforeninga for folkehelsen presenterer i dag rapporten Sosial ulikhet tar liv.

Rapporten peiker på at vi kan spare 40 prosent av tapte leveår i befolkninga dersom vi blir betre til å jamne ut sosiale helseskilnader. Rapporten er eit viktig innspel til det vidare arbeidet til regjeringa.

>> Les hele artikkelen [Nasjonal strategi om sosiale helseskilnader](#) på regjeringen.no.

Utval skal gjennomgå kommersiell drift av velferdstenester



Regjeringa har oppnemnd eit offentleg utval som skal greie ut korleis kommersiell drift kan utfasast i ulike skattefinansierte velferdstenester. Tor Saglie, tidlegare departementsråd i Justisdepartementet, skal leie utvalet.

Utvalet skal levere utgreiinga si i form av ein NOU til Kommunal- og distriktsdepartementet innan 20. juni 2024. Utvalet skal i tillegg levere ein delrapport med framlegg om juridisk definisjon av ideelle verksemdar.

Dei offentlege velferdstenestene i Noreg er bygd opp med skattefinansiering og folkevald kontroll for å gi befolkninga lik tilgang og eit godt tilbud av grunnleggjande tenester innan helse, utdanning og omsorg.

Mandatet for utvalet

Utvalet er beden om å greie ut ulike alternativ, etter tre hovudmodellar: 1) tenestene vert gjennomførte i offentleg eigenregi, 2) tenestene vert overtekte av private ideelle aktørar, eller i ei blanding av offentleg eigenregi og ideell drift, til dømes at ved at kjernekapasiteten i ein sektor er offentleg, men supplert av langsiktige samarbeid med ideelle aktørar. I tillegg til å utgreie desse alternativa skal utvalet som eit tredje alternativ også greie ut moglegheit for framleis innslag av kommersielle aktørar med utgangspunkt i ei strengare regulering av verksemda deira enn i dag.

>> Les hele artikkelen [Utval skal gjennomgå kommersiell drift av velferdstenester](#) på regjeringen.no

Psyken, einsemda og livskvaliteten betra seg etter to år med pandemiltak

Under dei to åra med pandemi og restriksjonar var det først ein nedgang, så ei betring i psykiske plager, einsemd og livskvalitet blant vaksne i Vestland, men betringa sjåast ikkje i same grad for dei unge. Det viser folkehelseundersøkingar som Folkehelseinstituttet gjennomførte på vegne av fylkeskommunen.

Folkehelseundersøkinga i Vestland 2022 blei gjennomført av Folkehelseinstituttet (FHI) på vegne av Vestland fylkeskommune mellom 20. april og 8. mai 2022. Deltakarane blei mellom

anna spurt om tilgang til tenester og fasilitetar lokalt, fysisk og psykisk helse, helserelatert åtferd, sosialt miljø og livskvalitet.

Klar betring

Blant dei 53 216 som deltok, svarte 85 prosent at dei er fornøgde med livet. Dette er ei klar betring samanlikna med ei tilsvarande undersøking som FHI gjorde i fylket under koronapandemien i november–desember 2020. Då svarte 74 prosent det same.

>> Les hele [artikkelen](#) på fhi.no.



Andre aktuelle saker...

Flere får tilbud om oppfriskningsdose med koronavaksine

Regjeringen har besluttet at kommunene nå kan gi [oppfriskningsdose mot covid-19 til risikogrupper mellom 18 og 64 år](#). Tilbudet gjelder også personer i aldersgruppen 12-17 år med alvorlig grunnsykdom. FHI har tidligere anbefalt at også alle over 65 år, tar en oppfriskningsdose mot covid-19 i høst.

Fra pakkeforløp til Nasjonale pasientforløp

Pakkeforløp psykisk helse og rus endrer navn til [Nasjonale pasientforløp psykisk helse og rus](#). Helsedirektoratet har fått i oppdrag å endre navn og videreutvikle forløp innen psykisk helse og rus.

Anbefaler grenseverdikriterier for kjemikalier i arbeidsmiljøet

Den nordiske ekspertgruppen for kriteriedokumentasjon av kjemikalier (NEG) har nylig gitt ut en [oversikt over kunnskap](#) om grenseverdier for eksponering for kreftfremkallende kjemikalier i arbeidsmiljøet..

Gjennomgang av den sentrale helseforvaltningen

Regjeringen vil ha en [gjennomgang av organisering, roller og ansvar i den sentrale helseforvaltningen](#).

Vil sikre minst én organisert fritidsaktivitet for alle barn

Torsdag 11. august signerer regjeringen, KS, frivilligheten og andre aktører en fornyet fritidserklæring. Partene forplikter seg til å [jobbe for at alle barn kan delta i fritidsaktivitet med andre](#).

Mindre helseforskjeller mellom fylkene

Helseforskjellene mellom fylkene er redusert fra [1990 til 2019](#). De sosioøkonomiske forskjellene i helse har en lengre vei å gå.

Kan være store mørketall om tvangsekteskap og æresrelatert vold

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll mener det er [grunn til å tro at det finnes mange Abidaer](#).

Redaktør: Katrine Rutgerson

E-post: katrine.rutgerson@fhi.no

Dato: 15. september 2022

Foto: Colourbox